

Bridging Organizations and
marginalized communities
for Local Sustainability
Transitions in EuRope

DUST

Democratising
Just
Sustainability
Transitions

 Ministerstwo
Klimatu i Środowiska

Narodowy Fundusz
Ochrony Środowiska
i Gospodarki Wodnej

IOŚ-PIB

Institut Ochrony Środowiska
Państwowy Instytut Badawczy

Rozwój edukacji w kierunku zrównoważonej transformacji regionów

Konferencja Polskiej Izby Ekologii
Doświadczenia i perspektywy transformacji ekologicznej

21 listopada 2023, Katowice

Adam Drobniak,
Monika Wieczorek-Kosmala

Wydział Gospodarki Przestrzennej
i Transformacji Regionów

 Co-funded by
the European Union

University
of Economics
in Katowice

Agenda

Zmiany klimatu i zielona gospodarka

Transformacja energetyczna

Sprawiedliwa transformacja

Zrównoważona transformacja

Projekt REACCT

Zmiany klimatu i zielona gospodarka (ZG)

- **Agenda 2030 / cele zrównoważonego rozwoju ONZ (SDG)** – ogólna perspektywa transformacji społeczno-gospodarczej w kierunku zeroemisyjności, prośrodowiskowych rozwiązań oraz przeciwdziałania zmianom klimatu (UN 2015)
- reorientacja w kierunku **zielonej gospodarki** (Milani 2020) – koncentracja na relacjach między systemem gospodarczym a ekosystemami
 - główne **branże zielonej gospodarki** (UNEP 2011) – nośniki Agendy 2030: (i) OZE, (ii) niskoemisyjny transport, (iii) pasywne budownictwo i energooszczędne materiały budowlane, (iv) zarządzanie wodą i ściekami – błękitna & zielona infrastruktura, (v) gospodarka obiegu zamkniętego, (vi) zarządzanie przestrzenią + gospodarka 4.0
- **Zielony Ład (UE 2019)** – akcentowanie zrównoważonego wykorzystania zasobów oraz sprawiedliwej transformacja
 - równy dostęp do zasobów środowiska, rynku pracy, infrastruktury, niwelowanie dysproporcji rozwojowych na rzecz wysokiej jakości życia i możliwości rozwoju w długim horyzoncie czasu
 - eksponowanie kwestii społecznych, tj. znaczenia pracowników i wspólnot lokalnych dotkniętych procesami transformacyjnymi

Transformacja energetyczna (TE)

- **Zmiana technologiczna** związana z transformacją w kierunku gospodarki zeroemisyjnej = zmniejszenie skali energetyki węglowej w bilansie energetycznym - spełnienie celów Porozumienia Paryskiego
- **Dywersyfikacja energetyczna**, w tym stopniowe zwiększanie udziału OZE w miksie energetycznym
- **Dekarbonizacja** jawi się jako kluczowa dla **osiągnięcia neutralności klimatycznej, poprawy jakości życia i ochrony zdrowia** Polaków (zgony z tytułu niewydolności układu krążeniowo-oddechowego, wyższe wydatki na służbę zdrowia ze względu na pogorszenie stanu zdrowia wynikające ze złego stanu powietrza, 36 z 50 najbardziej zanieczyszczonych miast pyłem PM 2,5 w UE znajduje się w Polsce (WHO, 2018)
- **Poprawa efektywności energetycznej** procesów zachodzących w gospodarce
- **Konieczność określenia m.in. nowej polityki: rozwoju gospodarczego, przemysłowej i innowacyjnej, klimatycznej; lepsza koordynacja polityk sektorowych i terytorialnych (w tym dla regionów węglowych i energetycznych), zmiany legislacyjne**

Sprawiedliwa transformacja (ST)

- Pojęcie związane z ruchami związkowymi lata 80-tych XX w. [Smith 2017, p.2] – **minimalizacja szkód**
- **Kluczowa agenda** wydarzeń politycznych (Rio+ 20 Earth Summit in 2012, COP) i międzynarodowych dokumentów planujących rozwój (Porozumienia Paryskie, Europejski Zielony Ład [UN 2015; EU 2019])
- **„zazielenienie” gospodarki w sposób sprawiedliwy**, włączenie wszystkich interesariuszy, kreowanie godnych możliwości zatrudnienia + „no one left behind” [International Labor Organization, 2015, p.4]
- Nie tylko łagodzenie negatywnych efektów TE, ale także **odpowiednia transformacja** gospodarki
- **11 elementów tworzących ST**: (i) inwestycje w nisko emisyjne i zapewniające zatrudnienie technologie, (ii) ocena społecznego wpływu polityk klimatycznych, (iii) dialog społeczny, (iv) tworzenie godnych miejsc pracy, (v) sprawiedliwość w dostępie do energii, (vi) ekonomiczna dywersyfikacja, (vii) realistyczne szkolenia, (viii) polityki *gender*, (ix) poszerzenie międzynarodowej współpracy, (x) naprawianie szkód, (xi) sprawiedliwość między-pokoleniowa [IPCC 2022, p. 75] Intergovernmental Panel on Climate Change
- **Finansowanie ST - Mechanizm Sprawiedliwej Transformacji (MST)** [EU 2020a]: Fundusz Sprawiedliwej Transformacji (FST) (7.5 bn of EURO), InvestEU – instrument pożyczkowy (mobilizacja 10-15 bn EURO), instrument pożyczkowe z grantem dla sektora publicznego (1.5 bn EURO granty + 10 bn EURO pożyczek).
- Konieczność określenia m.in.: **nowej polityki zatrudnienia i nowej polityki edukacyjnej, lepsza koordynacja polityk sektorowych i terytorialnych (w tym dla regionów węglowych i energetycznych), zmiany legislacyjne**

Zrównoważona transformacja

Relacja: ST vs. ET

= 4 scenariusze

	TE (+)	TE (-)
ST (+)	<p>Transformacja zrównoważona</p> 	<p>Transformacja niezrównoważona (tylko sprawiedliwa) </p>
ST (-)	<p>Transformacja niezrównoważona (tylko energetyczna) </p>	<p>Brak transformacji </p>

Zrównoważona transformacja regionów a rozwój edukacji

Wymiary nowej polityki edukacyjnej i kierunki działań

Odbiorcy: dzieci, młodzież, pracownicy (sektory tradycyjne, nowe sektory, sektory powiązane), przedsiębiorcy

TE (+)

ST (+)

- (i) **Foresight** w dziedzinie zmian na rynku pracy i potrzeb edukacyjnych dla branż zielonej gospodarki i transformacji regionów
- (ii) **Nowa podstawa programowa** w szkołach podstawowych, branżowych, średnich
- (iii) **Nowoczesne doradztwo** zawodowe
- (iv) **Aktualizacja i nowe kierunki studiów** oraz sposobów uznawania wykształcenia
- (v) **Doskonalenie zawodowe**: kursy szkolenia, studia podyplomowe, *re-skilling* i *up-skilling* w zakresie zielonej gospodarki

Przykład przedsięwzięcia edukacyjnego:

Projekt **REACT** - **R**eflecting **E**conomics **A**nd **C**limate **C**hange in **T**eaching

Co-funded by
the European Union

Project No 2023-1-IS01-KA220-HED-000159052

Erasmus+

KA220-HED - Cooperation partnerships in higher education

KONSORCIJUM

University
of Economics
in Katowice

UNIVERSITY OF
BELGRADE

Háskólinn
á Akureyri
University
of Akureyri

VSB TECHNICAL
UNIVERSITY
OF OSTRAVA

UNIVERSITÀ
DEGLI STUDI DI BARI
ALDO MORO

TECHNICAL UNIVERSITY
OF KOŠICE

MACKEY
mackaycartoons.net

BE SURE
TO WASH YOUR
HANDS AND ALL
WILL BE WELL.

COVID-19

RECESSION

CLIMATE
CHANGE

EDUCATION

+

CLIMATE

=

CHANGE

Cel projektu

- Projekt REACCT jest skierowany do uczelni wyższych
- CEL - wsparcie edukacji o celach neutralności klimatycznej, która jest fundamentem polityki Europejskiego Zielonego Ładu i związanych z tym procesów transformacji.
- Projekt jest odpowiedzią na potrzebę odpowiedniej edukacji klimatycznej w programach studiów wyższych o profilu ekonomicznym.

Cel projektu

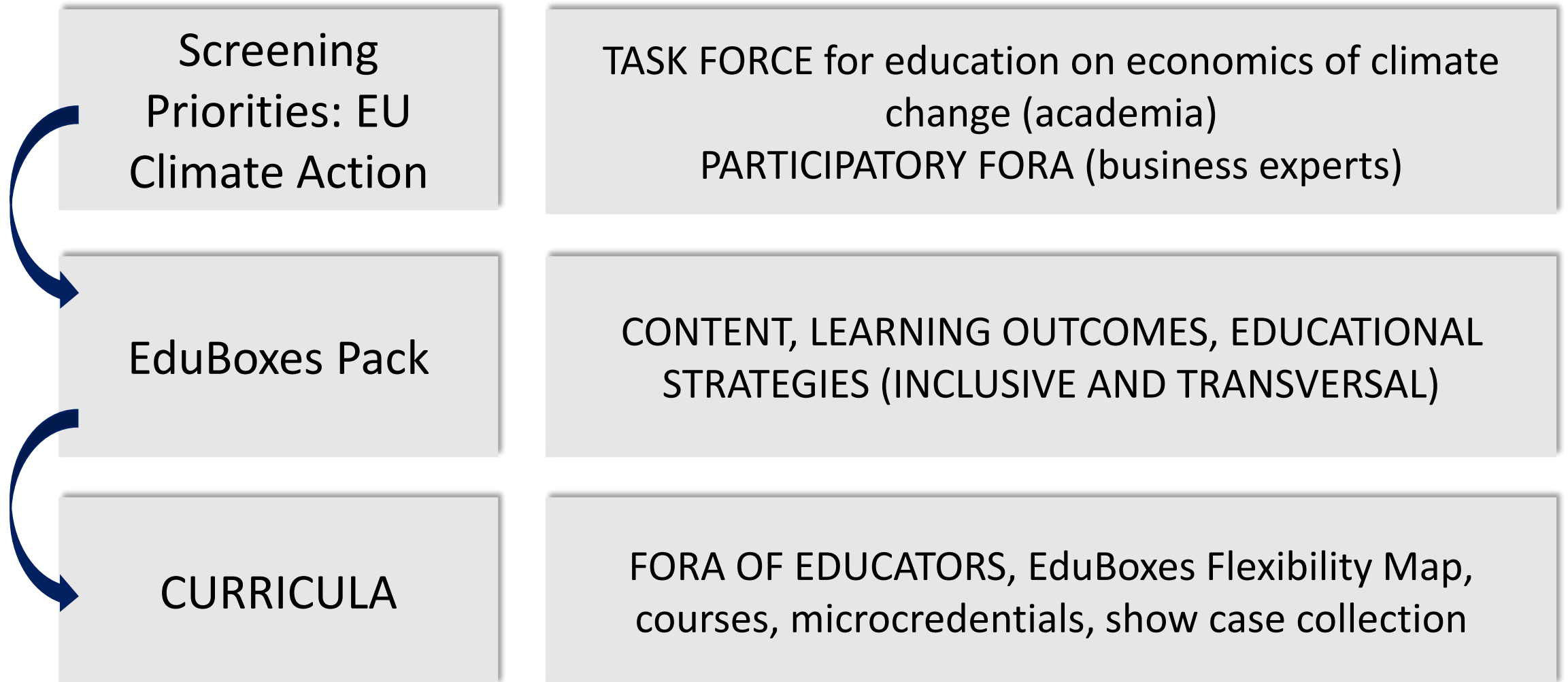
- Analizując szczegółowy program działań na rzecz osiągnięcia celów neutralności klimatycznej, zidentyfikowaliśmy wiele obszarów, które wymagają wiedzy ekonomicznej i specjalistycznej.
- Analiza potrzeb:
 - Obecne programy studiów dostarczają tej wiedzy na bardzo ogólnym i niewystarczającym poziomie
 - Absolwentom kierunków biznesowych i ekonomicznych brakuje konkretnych i krytycznych umiejętności, takich jak obliczanie śladu węglowego w zakresie 3 czy znajomość zielonej taksonomii.

Działania w projekcie REACCT

- Projekt REACCT zaproponuje integracyjne i przekrojowe strategie edukacji o zmianach klimatu i zielonej transformacji, ukazując te problemy jako priorytetowe w programach uczelni o profilu ekonomicznym
- Innowacyjne działania edukacyjne w projekcie:
 - Przygotowanie odpowiednich treści edukacyjnych
 - Opracowanie innowacyjnych i elastycznych ram kształcenia
 - Gotowość absolwentów do podjęcia nowych ról zawodowych w procesie transformacji

**Usprawnienie rzeczywistego wdrażania
Europejskiego Zielonego Ładu i osiągnięcia jego celów**

Działania w projekcie REACCT

Dziękujemy za uwagę